

Soten monikanavainen rahoitusjärjestelmä:

Lähtötilanne ja yksinkertaistaminen

Markku Pekurinen, johtaja, professori

3.12.2019

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Sote-rahoituksen yleiset tavoitteet

- Riittävä
 - ✓ Turvaamaan palvelujen saatavuus
 - ✓ Turvaamaan palvelujen kehittäminen
- Vakaa ja ennakoitava
- Edullinen
 - ✓ Maksajan kannalta
 - ✓ Kansantalouden kannalta
- Oikeudenmukainen

Sote-rahoituksen yleiset periaatteet

- Kattaa olennaiset sosiaali- ja terveystalvelut
- Turvaa palvelujen saatavuuden kaikille maassa asuville
- Korvamerkitty
- Asiakasmaksujen rooli vähäinen
- Tarjoaa valinnan vapautta
- Julkisen ja yksityisen sektorin rahoitusrooli selkeä
- Yksikanavainen

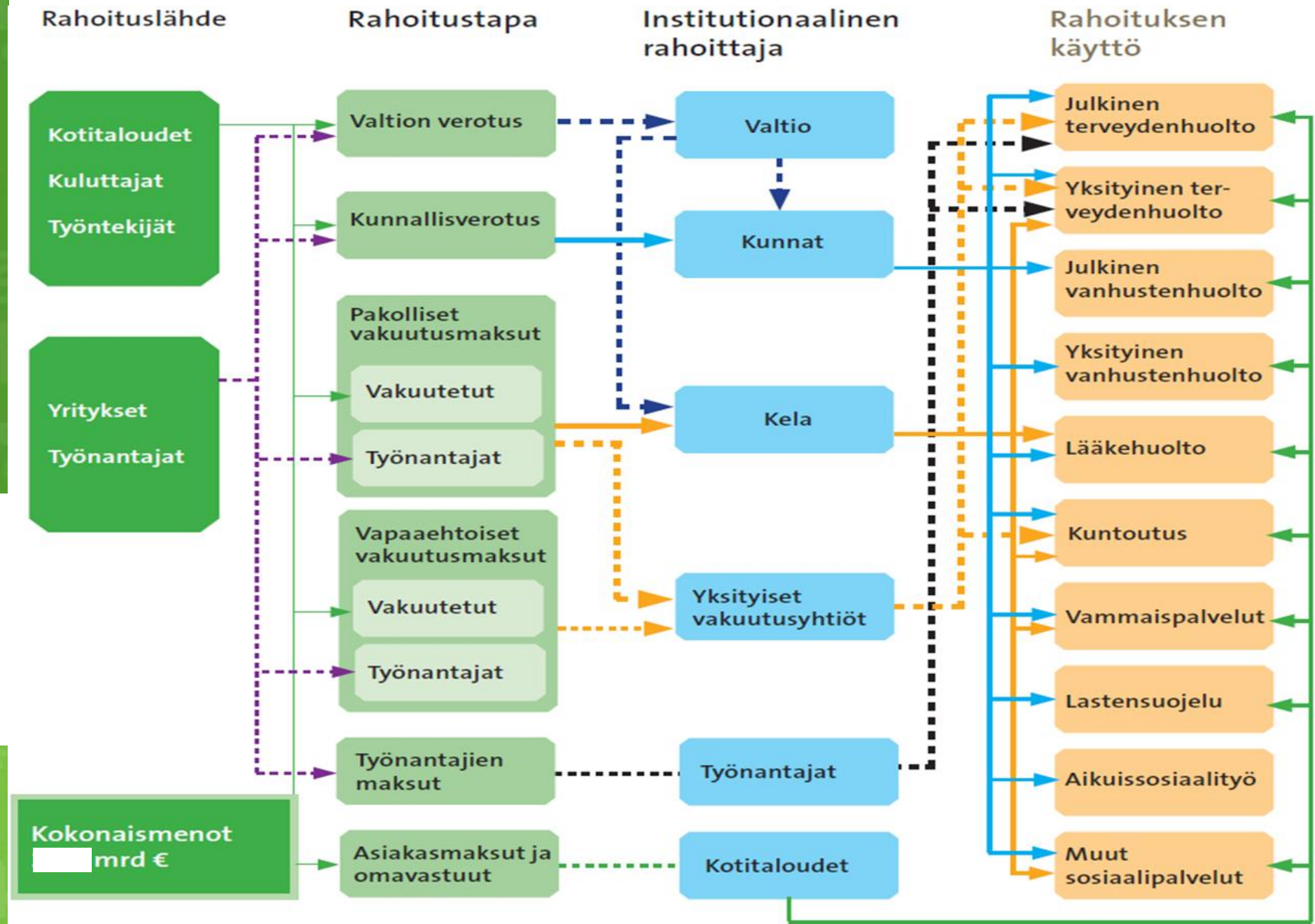
Monimutkainen
järjestelmä

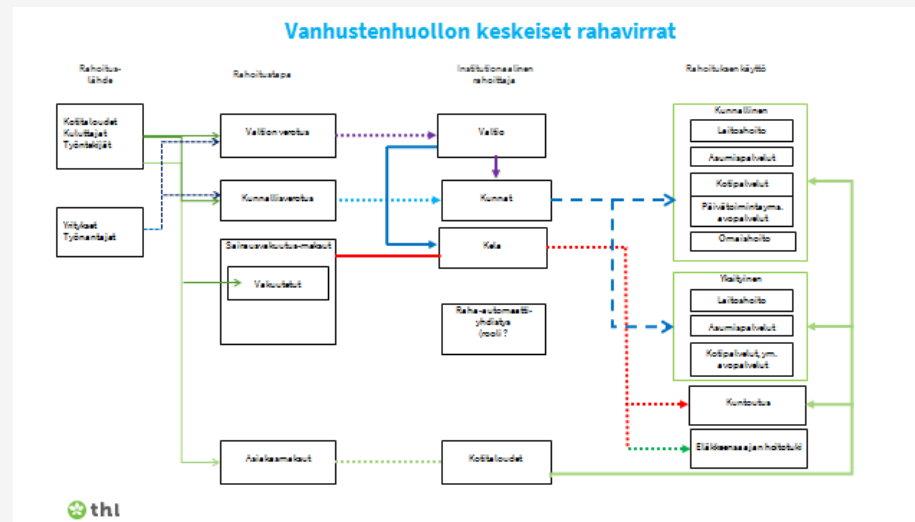
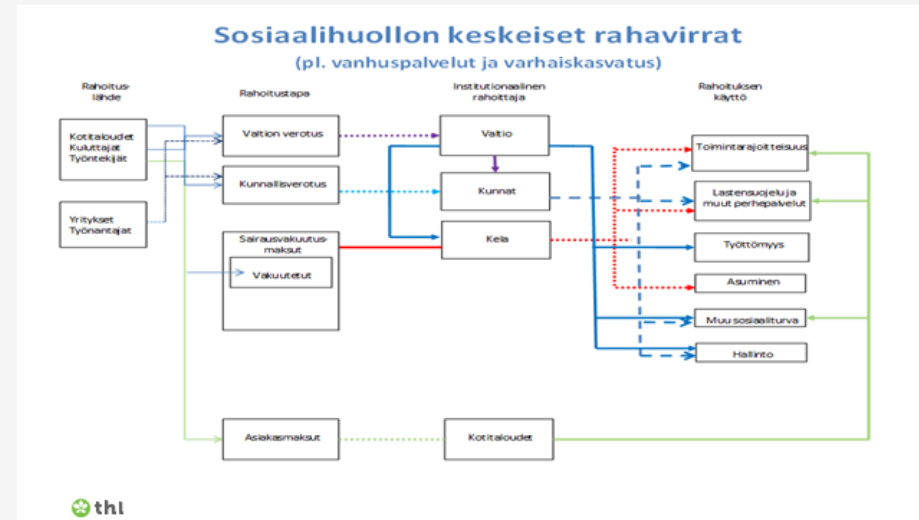
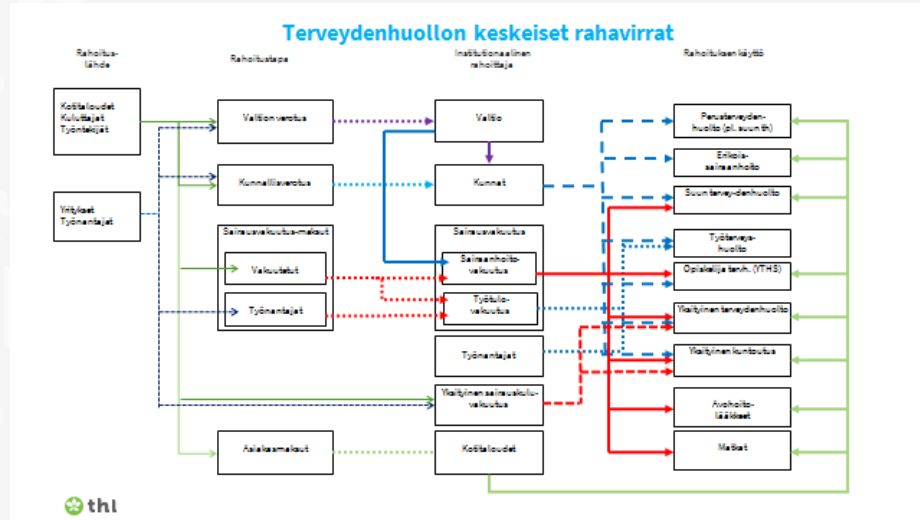
Mitä tiedämme soten rahoituksesta?

Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus on monimutkainen ja koostuu monesta ”palikasta” ja rahavirrasta

Soten sisällä rahavirrat erilaiset

Tilanne nyt

- Soten rahoitusjärjestelmä on monimutkainen ja paikoitellen vaikeasti hahmotettavissa.
- Rahoitusjärjestelmä on vaikeasti hallittavissa ja ohjattavissa erityisesti seuraavista syistä:
 - ✓ rahoittajia on useita
 - ✓ rahoittajilta tuottajille ja käyttäjille kulkevia reittejä on monta
- Rahoitusjärjestelmään sisältyy sekä palvelujen järjestäjille että tuottajille kannusteita, jotka ohjaavat kokonaisedun sijasta osaoptimointiin.

”A high degree of decentralisation and parallel funding contribute to inequalities and inefficiencies”

OECD Economic Surveys FINLAND

FEBRUARY 2012

Onko monikanavarahoitus ongelma vai epäongelma?

- Rahoituksen monimuotoisuus ei sinänsä ole ongelma
 - ✓ Lisää rahaa palveluihin
 - ✓ Rahoitusrasite jakautuu monille tahoille
- Monikanavaisuus muodostuu ongelmaksi, jos se vaikuttaa merkittävästi eri osapuolien päätöksentekoon ja käyttäytymiseen

Soten rahoitusjärjestelmän ongelmia*

- 1) Ylläpitää alueellista ja väestöryhmien välistä eriarvoisuutta
- 2) Kannustaa siirtämään palvelu- ja kustannusvastuuta maksajalta toiselle
- 3) Synnyttää palvelujärjestelmään tehottomuutta
- 4) Ylläpitää päällekkäistä palvelutarjontaa erityisesti työterveyshuollossa ja perusterveydenhuollossa
- 5) Luo ylikapasiteettia tutkimus- ja hoitopalveluissa
- 6) Synnyttää henkilöstön saatavuusongelmia julkisella sektorilla
- 7) Lisää epätarkoituksenmukaista palvelujen käyttöä ja kokonaiskustannuksia

* Esim. OECD 2005, 2012, STM 1992-2018, THL 2011, 2012, VNK 2007, 2011, TuVe 2006

Ongelmat tiedostettu jo pitkään – vain ratkaisut puuttuvat

- Suomalaisen terveydenhuollon monikanavarahoitus on kansainvälisesti ainutlaatuinen (esim. OECD 2005, 2012)
 - ✓ Julkinen sairausvakuutusjärjestelmä toimii verorahoitteen järjestelmän rinnalla
 - ✓ Rahoittaa osin samoja palveluja
- Monikanavarahoitus koetaan Suomessa merkittäväksi ongelmaksi, esim.
 - ✓ Sosiaali- ja terveysministeriö 1992-2018
 - ✓ Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta (TuVE) 2006
 - ✓ Valtioneuvoston kanslia 2007, 2011
 - ✓ Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2011, 2012

Miten tähän on tultu - 1 ?

- Nykyinen sairausvakuutusjärjestelmä luotiin pääosin 1960 -luvun alkupuolella
 - ✓ Palvelujen saatavuus alueellisesti epätasaista
 - ✓ Julkiset palvelut kehittymättömiä
 - ✓ Terveysthuollon merkitys kansantaloudessa vaatimaton
- Toi lisää rahaa ja voimavaroja terveydenhuoltoon

Miten tähän on tultu - 2?

- Tilanne olennaisesti muuttunut 1970 –luvulta lähtien
 - ✓ Kunnallisen terveydenhuollon kehittyminen - terveyskeskukset kansanterveyslain myötä
 - ✓ Työterveyshuolto laajentunut ja monipuolistunut
- Siirtyminen menoperusteisesta laskennalliseen valtionosuuteen 1990-luvun alussa lisännyt ongelmia
 - ✓ Eri rahoittajat ovat pyrkivät siirtämään rahoitusvastuuta tarpeellisistakin palveluista toisilleen

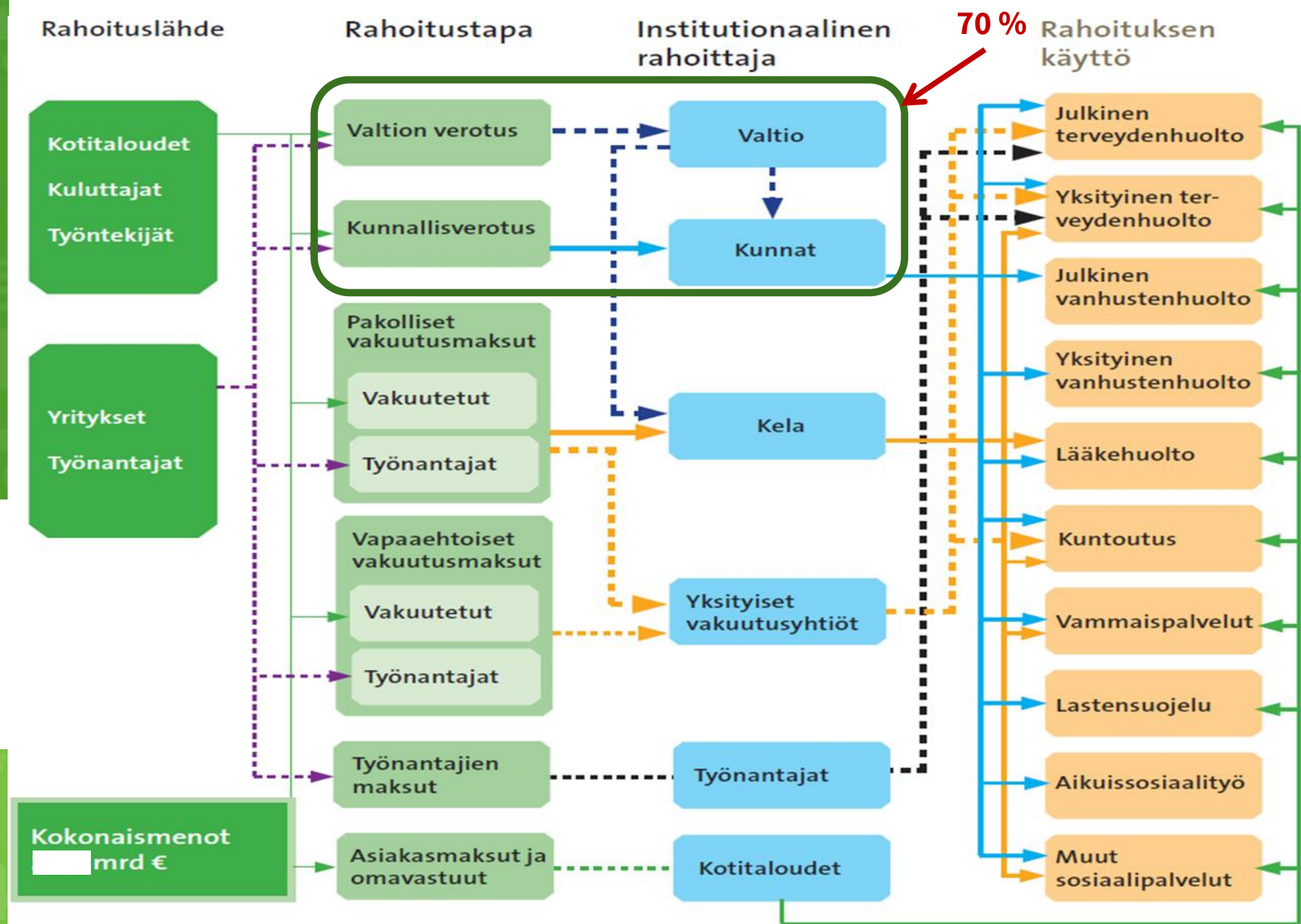
Mistä puhumme kun puhumme yksikanavaisesta rahoituksesta ?

- Soten
 - ✓ Kokonaisrahoituksesta vai
 - ✓ julkisesta rahoituksesta
- Rahoituslähteiden määrästä
 - ✓ yksi rahoituslähde vai
 - ✓ useita rahoituslähteitä
- Rahoituksen käytöstä päättävien tahojen määrästä
 - ✓ yksi päättäjä vai
 - ✓ useita päättäjiä

Mistä puhumme kun puhumme yksikanavaisesta rahoituksesta ?

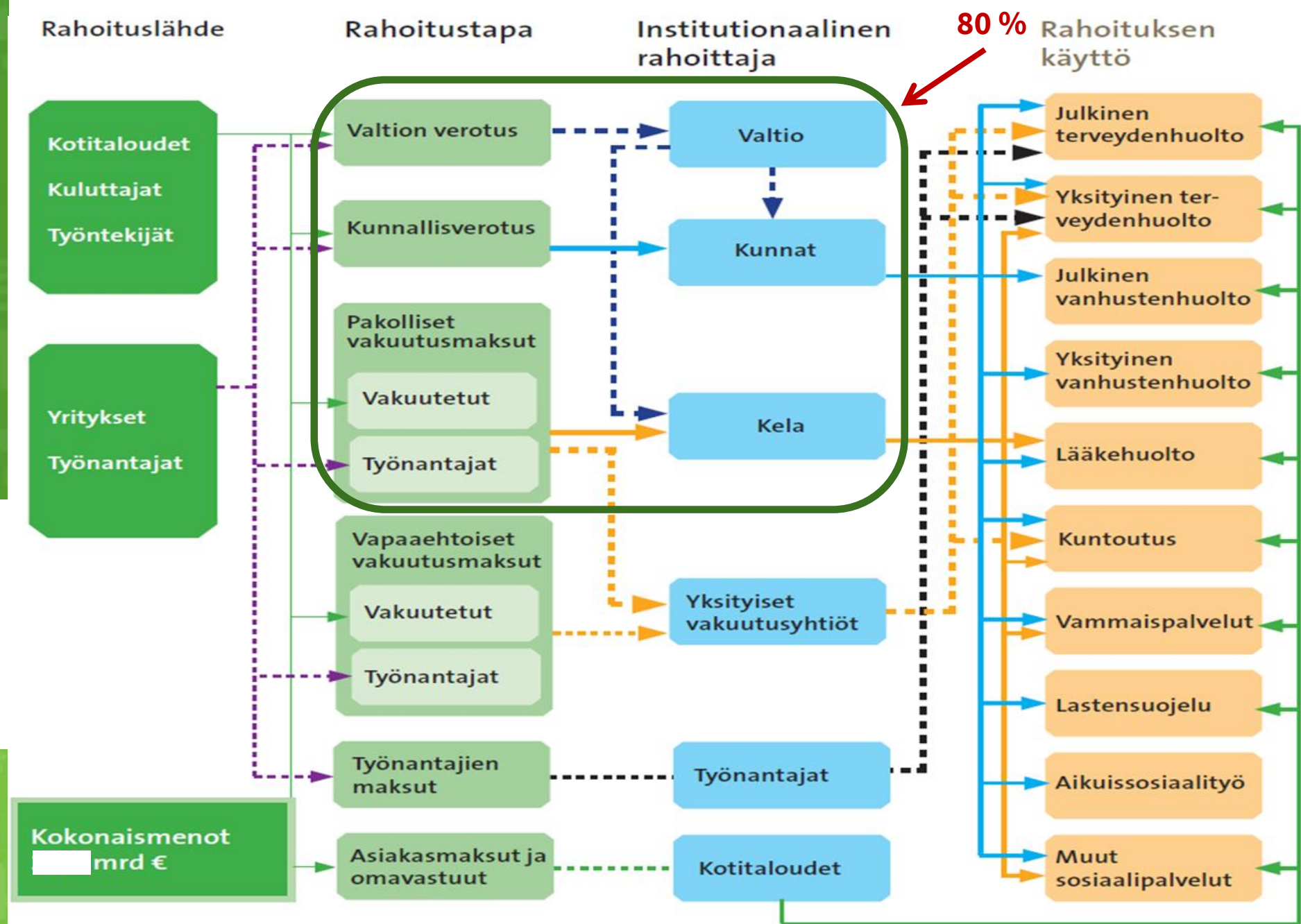
- Soten
 - ✓ Kokonaisrahoituksesta vai
 - ✓ **julkisesta rahoituksesta**
- Rahoituslähteiden määrästä
 - ✓ yksi rahoituslähde vai
 - ✓ **useita rahoituslähteitä**
- Rahoituksen käytöstä päättävien tahojen määrästä
 - ✓ **yksi päättäjä** vai
 - ✓ useita päättäjiä

”
 Soten rahoitus
 uudistuu
 maakuntien
 perustamisen myötä
 2020 -luvulla

Soten monikanava-rahoituksen uudistaminen käynnistyy 2020-luvulla?

Monikanavarahoituksen purkaminen – edellisen hallituskauden valmistelu

- Yksityiset sairaanhoitokorvaukset maakuntien vastuulle (145 m€)*
- Kelan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen ja kuntoutuspsykoterapian järjestämis- ja rahoitusvastuu maakunnille **tai** näiden rahoitus maakuntien vastuulle (447 m€)**
- Matkojen järjestämis- ja rahoitusvastuu maakunnille **tai** matkakorvausten rahoitus maakuntien vastuulle (284 m€)*
- Lääkekorvausten rahoitus maakuntien vastuulle (1 460 m€)*

* Kelan sairausvakuustilasto 2018, SVT, Sosiaaliturva 2019

** Kelan kuntoutustilasto 2018, SVT, Sosiaaliturva 2019

Monikanavarahoituksen **purkaminen**

- Yksityiset **sairaanhoidokorvaukset maakuntien vastuulle** (145 m€)*
- Kelan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen ja kuntoutuspsykoterapian **järjestämis- ja rahoitusvastuu maakunnille** (447 m€)**
- Matkojen **järjestämis- ja rahoitusvastuu maakunnille** (284 m€)*
- Lääkekorvausten **rahoitus maakuntien vastuulle** (1 460 m€)*

* Kelan sairausvakuutustilasto 2018, SVT, Sosiaaliturva 2019

** Kelan kuntoutustilasto 2018, SVT, Sosiaaliturva 2019

”
**Kiitos
 kiinnostuksesta!**

